

V Ý Z V A

na novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 534/2007 Z. z. zo 16. augusta 2007 o podrobnostiach o požiadavkách na zdroje elektromagnetického žiarenia a na limity expozície obyvateľov elektromagnetickému žiareniu v životnom prostredí ako aj súvisiacich predpisov v oblasti ochrany zdravia a životného prostredia.

Abstrakt:

Elektromagnetické žiarenie je neviditeľný, nehmateľný fyzikálny fenomén v životnom prostredí bez chuti a zápachu, ktorý je okolo nás v rôznych intenzitách vo vzťahu k vzdialenosti od jeho zdroja a danej frekvencie vlnenia. Nárastom rádiokomunikačných technológií tento fenomén neúmerne rastie. Jeho intenzita by mala byť prísne limitovaná, regulovaná a kontinuálne monitorovaná, aby nedošlo k nezvratným procesom na živej hmote a prírodnom prostredí, nakoľko v histórii v takej intenzite nikdy neexistovala.

Vysokéj dynamike sociálno-technicko-ekonomického rozvoja Slovenskej republiky musí zodpovedať aj príslušná legislatívna a systémová dynamika v súlade s najnovšími poznatkami vedy a techniky v danej oblasti s cieľom zachovania kvality života, zdravia a životného prostredia. Zosúladenie týchto podmienok je vo vzťahu k udržateľnému rozvoju Slovenskej republiky nutnou podmienkou.

Cieľ výzvy:

Cieľom je zabezpečenie účinnejšej ochrany zdravia obyvateľstva uplatnením princípu prevencie, princípu opatrnosti a zabezpečenie najnižšej možnej expozície v súvislosti najmä s dlhodobými expozíciami elektromagnetického žiarenia.

Súčasný stav:

Základňové stanice mobilných operátorov (BTS) sú dominantné rádiokomunikačné stavby a zariadenia vysokého výkonu (impulzného charakteru) budované vo veľkom rozsahu v mestských aglomeráciách, obvykle s vysokou koncentráciou v jednom bode. Neustále sa zvyšuje počet nových zdrojov elektromagnetického žiarenia, ktoré sú umiestňované v mestách a obciach na budovách rôzneho druhu bez obmedzenia, vrátane obytných budov, škôl, zdravotníckych zariadení. Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry bez vzájomného zdieľania technických a prenosových prostriedkov nie je do budúcnosti možný. Nové telekomunikačné technológie pracujú na vysokoúrovňových impulzných prenosových rýchlostiach s rušivými a nebezpečnými vlastnosťami pre ľudské telo a nervový systém. Merania expozície sú nepresné, nedodržiava sa dôsledne metodika príslušných medzinárodných technických noriem (napr. STN EN 50413, STN EN 50492 a i.). Merania sa

nerealizujú pri plnom výkone zariadení a v najkritickejších miestach so spektrálnou analýzou podľa slovenských technických noriem. Pri povoľovaní telekomunikačných stavieb, ich modernizácii a rekonfigurácii sa nedodržiava a účelovo obchádza vyjadrenie občanov, správcov budov, vlastníkov pozemkov a nehnuteľností v ich blízkosti. Dotknuté strany sa musia domáhať svojich zákonných práv podľa stavebného zákona a správneho poriadku zdĺhavým spôsobom, často aj súdnou cestou.

Zákon č. 355/2007 Z. z. z 21. júna 2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) ustanovuje v § 4 ods. 1 písm. d) povinnosť, aby ministerstvo zdravotníctva ustanovilo limity a hodnoty prípustnej záťaže fyzikálnymi faktormi v súlade so súčasnými poznatkami vedy a z hľadiska ich možného vplyvu na verejné zdravie.

V zmysle § 62 písm. n) zákona č. 355/2007 Z. z. „*Ministerstvo ustanoví všeobecne záväznými právnymi predpismi podrobnosti o požiadavkách na zdroje elektromagnetického žiarenia a na limity expozície obyvateľov elektromagnetickému žiareniu v životnom prostredí.*

Ministerstvo zdravotníctva vydalo dňa 16. augusta 2007 **vyhlášku č. 534/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zdroje elektromagnetického žiarenia a na limity expozície obyvateľov elektromagnetickému žiareniu v životnom prostredí** (ďalej len „**vyhláška č. 534/2007 Z. z.**“)

Vyhláška č. 534/2007 Z.z., ktorá nadobudla účinnosť 1. decembra 2007, ustanovuje iba minimálne požiadavky na zdroje elektromagnetického žiarenia a na limity expozície obyvateľov elektromagnetickému žiareniu v životnom prostredí. Stanovuje akčné hodnoty expozície, ktoré vychádzajú len z tepelných účinkov elektromagnetického žiarenia a neustanovuje žiadnu preventívnu ochranu obyvateľstva pri jeho dlhodobých netepelných účinkoch, hlavne v blízkosti zdrojov a v kritických miestach z hľadiska expozície rizikových skupín obyvateľstva. V súčasnosti nezodpovedá požiadavke na ochranu zdravia v súlade s poznatkami vedy a z hľadiska ich možného vplyvu na verejné zdravie. Nezohľadňuje účinky dlhodobého pôsobenia elektromagnetických polí na zdravie (zvlášť rizikových skupín obyvateľstva, ako sú deti, tehotné ženy, občania so zdravotným postihnutím, občania s elektronickými a kovovými implantátmi v tele a pod.).

Aktuálne vedecké poznatky jednoznačne poukazujú na možnú súvislosť medzi pôsobením elektromagnetických polí a zvýšeným zdravotným rizikom (napr. glioblastom mozgu). Medzinárodný úrad pre výskum rakoviny (IARC), ktorý je súčasťou Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), **zaradil elektromagnetické polia medzi možné karcinogény v klasifikačnej skupine 2B** na zasadnutí monotematickej pracovnej skupiny 31 vedcov zo 14 štátov (konalo sa 24. až 31. mája 2011 vo francúzskom Lyone). Závery zasadnutia tejto pracovnej skupiny sú publikované v článku „*Carcinogenicity of radiofrequency electromagnetic fields*“ z 22. júna 2011 [DOI:10.1016/S1470-2045(11)70147-4].

Súčasnú zdravotnú limity pre neionizujúce žiarenie sú stanovené iba na základe ich tepelných účinkov na živý organizmus podľa nezáväzného odporúčania organizácie ICNIRP

(International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection, ICNIRP) z roku 1999, čo je dnes už vedecky prekonaný koncept.¹

Prípadné netepelné a dlhodobé biologické účinky, ktoré sa môžu prejavíť v podlimitných intenzitách elektromagnetického poľa, nie sú zohľadnené v súčasnej platnej vyhláške.

Z toho dôvodu upriamujeme pozornosť na nasledovné oblasti:

- I. **Systém ochrany zdravia obyvateľstva**
- II. **Posudková činnosť**
- III. **Terminológia**
- IV. **Metodika merania**

I.

SYSTÉM OCHRANY ZDRAVIA OBYVATEĽSTVA

Elektromagnetické žiarenie je fyzikálny faktor životného prostredia, u ktorého pri prekročení limitných hodnôt expozície, prípadne akčných hodnôt expozície, vzniká riziko ohrozenia zdravia ľudí. Vzhľadom na to, že vo vyhláške č. 534/2007 Z. z. je zabezpečená iba minimálna ochrana obyvateľstva a nie sú stanovené podrobnosti o požiadavkách na zdroje elektromagnetického žiarenia a na limity expozície obyvateľov elektromagnetickému žiareniu v životnom prostredí pri ich možnom dlhodobom vplyve na zdravie, požadujeme, aby bol uplatnený dvojúrovňový systém ochrany zdravia obyvateľstva. Okrem integrálnych širokopásmových hraničných hodnôt musia byť limitované aj špičkové hodnoty elektromagnetických polí príslušných modulácií. Pri ich prekročení vzniká závažné riziko ohrozenia zdravia. Podľa súčasného stavu poznania medicínskej vedy majú byť určené preventívne smerné hodnoty pri dlhodobých účinkoch elektromagnetického žiarenia na obyvateľov (nad 4-8 hod.). Podobný dvojúrovňový systém ochrany zdravia je zavedený napr. v Taliansku, Švajčiarsku, Belgicku a i.²

Stavby elektronických komunikačných sietí vysielať nepretržitý pulzný signál, od ktorého sa v ich blízkosti, najmä obyvatelia trvalo obývaných zón, nemôžu vzdialiť a sú tomuto vplyvu vystavení permanentne a nedobrovoľne. Je vedecky preukázané, že okrem tepelných účinkov má elektromagnetické žiarenie aj biologické (netepelné) účinky, ktoré priamo ovplyvňujú

¹) Vyhláška č. 534/2007 Z.z. vychádza z **nezáväzného odporúčania organizácie ICNIRP** (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection, ICNIRP) z roku 1999, kde zdôrazňujeme, že na medzinárodnej EMP konferencii v Londýne (2008) sa profesor Paolo Vecchia, predseda komisie ICNIRP v rokoch 2004 až 2012, o **smerniciach o ich pôsobení vyjadril, "čím nie sú"**:

- **"Nie sú imperatívnymi normami pre bezpečnosť",**
- **"Nie sú posledným slovom v probléme" a**
- **"Nie sú obranným múrom pre priemysel"**

²) <http://apps.who.int/gho/data/node.main.EMFLIMITSPUBLICRADIOFREQUENCY?lang=en>

chemické a biologické procesy v organizme človeka, živočíchov i rastlín.³

Viacere štúdie zosumarizované v správe medzinárodnej skupiny vedcov „*BIOINITIATIVE REPORT 2012*“, ktorá bola vydaná ako odporúčanie pre Radu Európy, preukázali, že z hľadiska vplyvov na zdravie človeka je rozhodujúca viac dĺžka expozície ako aj vzdialenosť od zdroja elektromagnetického žiarenia.⁴

Žiarenie má o to negatívnejší vplyv na ľudské zdravie, čím je zdroj žiarenia bližšie. Vo vzťahu k biologickým (netepelným) účinkom môže byť doba ožiarenia a spektrum signálu zo základňových staníc mobilných operátorov oveľa dôležitejší parameter ako jeho intenzita.⁵

Požadujeme, aby v súvislosti so zaradením elektromagnetického žiarenia v rádio frekvenčnom spektre do kategórie 2B – teda možného karcinogénu ako aj podľa princípu predbežnej opatrnosti, bol uplatnený dvojúrovňový systém ochrany obyvateľstva. **Žiadame okrem hraničných limitov, prekročením ktorých dochádza k poškodeniu zdravia, stanoviť aj preventívne smerné hodnoty podľa súčasného poznania medicínskej vedy, ktorá navrhuje udržať pri dlhodobej expozícii VF EMP pod úrovňou 0,6 V/m (1 mW/m²), prípadne zónovú limitáciu podľa funkčného využitia územia a predpokladanej doby pobytu človeka v tejto zóne.**

Naše tvrdenie opierame o vedecký výskum a publikovanú štúdiu Európskej akadémie pre environmentálnu medicínu (EUROPEAM). Úlohou tejto inštitúcie je poskytovanie najnovších vedeckých poznatkov a empirických dôkazov, pokiaľ ide o vplyv environmentálnych faktorov na ľudské zdravie a predpokladanie konkrétnych odporúčaní pre prevenciu, diagnostiku a terapiu, ako aj opatrení na zlepšenie dostupnosti a zdravotných výsledkov a to tak pre odbornú lekársku verejnosť a pacientov, ako aj pre osoby s funkčným poškodením. Jaj názor má, z lekárskeho hľadiska, váhu aj pri politickej diskusii o zdravom životnom prostredí.

V prílohe prikladáme originál vedeckej štúdie „*EUROPAEM EMF Guideline 2016 for the prevention, diagnosis and treatment of EMF-related health problems and illnesses*“ zo 16.

³ Informácie z medzinárodných vedeckých štúdií o netepelných účinkoch elektromagnetického žiarenia sú zverejnené na portáli PubMed, Národná americká lekárska knižnica (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>) a súhrn viac ako 25000 štúdií o netepelných účinkoch elektromagnetického žiarenia je dostupný na FEM-portále (<https://www.emf-portal.org/en>)

⁴ www.bioinitiative.org/report/wp-content/uploads/pdfs/RFR-free-radical-abstracts.pdf.

⁵ Buchner K, Eger H. 2011. Changes of clinically important neurotransmitters under the influence of modulated RF fields - A long-term study under real-life conditions. *Umwelt - Medizin - Gesellschaft* 24(1):44-57.

Belyaev I. 2017. Duration of exposure and dose in assessing non-thermal biological effects of microwaves. In: Markov M (ed.) *Dosimetry in Bioelectromagnetics*. Boca Raton, London, New York: CRC press. p. 89-124.

marca 2016 [DOI:10.1515/reveh-2016-0011], spolu so slovenským prekladom uvedenej vedeckej štúdie „EUROPAEM EMF Guideline 2016 pre prevenciu, diagnostiku a liečbu zdravotných problémov a ochorení, súvisiacich s elektromagnetickými poľami (EMP)“.

Autormi štúdie sú vedci z renomovaných vedeckých a univerzitných inštitúcií Nemecka, Rakúska, USA, Luxemburska, vrátane Slovenskej akadémie vied zo Slovenska.

EURÓPSKY PARLAMENT, Výbor pre životné prostredie a verejné zdravie, prijal už v roku 2008 *Uznesenie (2008/2211(INI)) o otázkach zdravia v súvislosti s účinkami elektromagnetických polí*, v ktorom požaduje, aby jednotlivé skupiny a príslušné orgány na regionálnej úrovni mali vplyv na také faktory, ako je napr. vzdialenosť základňových staníc mobilných operátorov, výška a výkon vysielateľov a technológia vo vzťahu k obytným zónam. A tak mohli zabezpečiť lepšiu ochranu obyvateľstva v blízkosti týchto zariadení a optimalizovať umiestňovanie vysielateľov, ako aj zabrániť zlému umiestňovaniu týchto zariadení. Komisia a členské štáty boli vyzvané vytvoriť vhodné príručky a smernice.⁶

*V Uznesení č. 1815 PARLAMENTNÉHO ZHROMAŽDENIA RADY EURÓPY z 27. mája 2011 O potenciálnych rizikách elektromagnetických polí a ich vplyvoch na životné prostredie sa jednoznačne uvádza potreba uplatňovania princípu prevencie podľa medzinárodného princípu bezpečnostných štandardov ALARA (“as low as reasonably achievable” t.z. „tak nízko ako je len možné dosiahnuť“). Čakanie na ďalšie množstvo vedeckých dôkazov môže viesť k ohrozeniu zdravia (tak ako v prípade azbestu, olovnatého benzínu a tabaku) a odporúča stanoviť limit expozície pre mikrovlnné žiarenie vo vnútorných priestoroch budov, v súlade s princípom prevencie, nepresahujúci 0,6 V/m, pričom v blízkom čase by bolo potrebné zredukovať až na 0,2 V/m.*⁷

Žiadame, v zmysle hore uvedeného, stanoviť preventívne smerné hodnoty a preventívne zónové limitácie v súvislosti s expozíciou obyvateľstva elektromagnetickému žiareniu, ktoré budú slúžiť ako záväzné hodnoty pri rozhodovaní o plánovaní, výstavbe, prestavbe a prevádzkovaní stacionárnych zariadení elektronických komunikačných sietí a ich dlhodobom pôsobení na obyvateľstvo. Preventívnu hodnotu nemožno chápať ako hranicu, pri prekročení ktorej sa môžu okamžite prejavíť zdravotné následky, ale ako hranicu, pri

⁶ Original: »... notes that industry stakeholders as well as relevant infrastructure managers and competent authorities can already influence certain factors, for example setting provisions with regards to the distance between a given site and the transmitters, the height of the site in relation to the height of the base station, or the direction of a transmitting antenna in relation to living environments, and, indeed, should obviously do so in order to reassure, and afford better protection to, the people living close to such facilities; calls for optimal placement of masts and transmitters and further calls for the sharing of masts and transmitters placed in this way by providers so as to limit the proliferation of poorly positioned masts and transmitters; calls on the Commission and Member States to draw up appropriate guidance.«

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2009-0089+0+DOC+XML+V0//SK>

⁷ <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17994&>

ktorej je zabezpečená dostatočná preventívna ochrana zdravia.

Na doplnenie prikladáme aj výskumy, z ktorých jednoznačne vyplýva, že expozície elektromagnetickému žiareniu nebezpečne rastú vtzv. tienených priestoroch, napr. železobetónových budovách, podzemných priestoroch, budovách z kovových konštrukcií.⁸

II.

POSUDKOVÁ ČINNOSŤ

Pozornosť upriamujeme na nedostatočne vykonávanú posudkovú činnosť pri povoľovaní stavieb elektronických komunikačných sietí vo vzťahu k stavebnému zákonu č. 50/1976 Zb. a vyhláške Ministerstva životného prostredia SR č. 453/2000 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia stavebného zákona s odvolaním sa na zákon č.355/2007 Z. z. a jeho vykonávacie predpisy, predovšetkým Vyhlášky MZ SR č. 233/2014 Z. z. o podrobnostiach hodnotenia vplyvov na verejné zdravie.

Z vyjadrení orgánu verejného zdravotníctva, Oblastného hygienika Bratislava MDV SR (príloha č. 5) vyplýva, že v rámci posudkovej činnosti vydáva záväzné stanoviská v rámci územného konania na základe nesprávne posúdených podkladov, respektíve odborne vôbec neposúdenej projektovej dokumentácie a presúvaním povinností, ktoré majú byť vykonané v rámci územného konania do nasledovných konaní, t.j. kolaudácií stavieb, prípadne až k ich uvedeniu do prevádzky.

Rovnaký názor na nesprávny postup v posudkovej činnosti uviedol *Hlavný hygienik SR prof. MUDr. Ivan Rovný, PhD., MPH v odpovedi zn. OOFŽP/2182/2016 zo dňa 29.03.2016 (príloha č. 2), Hlavný hygienik SR Mgr. RNDr. MUDr. Ján Mikas, PhD. v liste zn. OLP/102/2017 zo dňa 11.01.2017 (príloha č. 3) ako aj riaditeľ odboru verejného zdravotníctva Ministerstva zdravotníctva SR Mgr. Tomáš Kúdela v podaní zn. Z08627-2017-OVZ zo dňa 22.02.2017 (príloha č.4).* Títo odborníci sú názoru, že cit.: „orgán verejného zdravotníctva, ktorý dokumentáciu stavby posudzuje, by mal z dôvodu objektívneho zistenia skutkového stavu v záujme predchádzania nežiaducemu vplyvu elektromagnetického žiarenia na zdravie obyvateľov stavbou v dotknutej lokalite, požadovať už pri výkone posudkovej činnosti, pred vydaním záväzného stanoviska, predikčnú štúdiu (v procese územného konania)...“.

Orgány verejného zdravotníctva pri posudkovej činnosti len **konštatujú všeobecné**

⁸ *Mišek J., Jakušová V., Špigúthová D., Jakuš J.: Meranie limitných hodnôt mobilného telefónu v priestoroch budov s nízkou intenzitou signálu. In: Životné podmienky a zdravie.(elektronický zdroj)- Bratislava:Urad verejného zdravotníctvas, 2016-S.16-22 (CD-ROM) ISBN 978-80-7159-9*

Habinakova H., Jakusova V., Kohan M., Misek J., Jakus J.: Measurement of the values of radiofrequency electromagnetic fields around the head of adolescents. In: The Clinician and Technology, 2017, in press.

požiadavky na dodržanie minimálnej ochrany a žiadnu preventívnu ochranu obyvateľstva nezabezpečujú, ani neustanovujú. Projekty telekomunikačných stavieb sú často neprofesionálne spracované, najmä v časti hygienická správa nie je realizovaná analýza rizík a ich eliminácia podľa miestnych podmienok (napr. školy, materské školy, nemocnice a pod.).

Poukazujeme ďalej na nedostatočný výkon štátneho zdravotného dozoru – kontrolnej činnosti odbornými pracovníkmi Útvary vedúceho hygienika rezortu MDV SR, ktorým je táto povinnosť uložená podľa § 54 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z. Na základe vyjadrenia Útvary vedúceho hygienika rezortu MDV SR (*príloha č. 6*) je uvedené, že za roky 2013 až 2015 bolo vydaných 542 rozhodnutí na uvedenie telekomunikačných staníc do prevádzky, ale neboli vykonané žiadne hygienické kontroly ani kontrolné merania, alebo zastavenie prevádzky. Kontrola plnenia povinností „objektívizovať expozíciu obyvateľstva elektromagnetickému poľu od zdrojov raz za tri roky“ odbornými pracovníkmi rezortu sa vykonáva nedostatočne, len na základe podnetov obyvateľov (*príloha č. 6*).

Aplikácia vyhlášky č. 534/2007 Z. z. v praxi vedie k takej záťaži obyvateľov fyzikálnymi a biologickými faktormi (v súvislosti s expozíciou elektromagnetickému poľu), že vyhláška č. 534/2007 Z. z. nezabezpečuje ochranu zdravia obyvateľov a predstavuje riziko pre zdravie.

III.

TERMINOLÓGIA

Vyhláška č. 534/2007 Z. z., konkrétne stanovenie akčných hodnôt, je v rozpore so súčasnými poznatkami vedy o vplyve fyzikálnych faktorov na verejné zdravie. Vyhláškou stanovené akčné hodnoty nezabezpečujú ochranu zdravia obyvateľov, nezabezpečujú predchádzanie rizikám pre zdravie a teda neustanovujú požiadavky na zdravé životné podmienky, čím je vyhláška č. 534/2007 Z. z. v rozpore s § 1 písm. e) a § 4 ods. 1 písm. d) zákona č. 355/2007 Z. z.

V ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 355/2007 Z. z. je uložená povinnosť fyzickým a právnickým osobám, ktoré používajú alebo prevádzkujú zdroj elektromagnetického žiarenia, zabezpečiť technické, organizačné a iné opatrenia, ktoré vylúčia alebo znížia expozíciu obyvateľov na úroveň limitných hodnôt.

Vo vyhláške č. 534/2007 Z. z. je používaný iba výraz „akčná hodnota expozície“, ako veľkosť priamo merateľných parametrov, vyjadrených v pojmoch intenzita elektrického poľa (E), intenzita magnetického poľa (H)....., bez uvedenia vzťahu k limitnej hodnote.⁹

⁹ Vzťah limitnej hodnoty expozície a akčnej hodnoty expozície, vrátane súvislosti s netepelnými účinkami je uvedený napr. v Nariadení vlády č. 209/2016 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou elektromagnetickému poľu, v § 2.

Meranie akčných hodnôt expozície definovaných ako intenzita elektrického poľa (E), intenzita magnetického poľa (H)...., je pri tom možné považovať len za orientačné (t.z. len v čase merania), nakoľko prevádzkovateľ rádiového zariadenia môže jeho výkon meniť.

Vyhláška č.534/2007 Z. z. taktiež nedefinuje limity špičkových hodnôt modulačných signálov v daných pásmach a v jej prílohe, v odseku 3.2.3, je uvedené, cit.: *“Ani pri dodržaní stanovených akčných hodnôt expozície nemožno vylúčiť ovplyvnenie niektorých zariadení implantovaných do tela, napr. kardiostimulátorov, protéz obsahujúcich feromagnetické materiály a podobne.”* Požadujeme definovať, aké intenzity elektromagnetických polí môžu ohroziť implantáty, elektronické prístroje a nanotechnológie aplikované do ľudského tela. (Tieto elektronické zariadenia sú skúšané pre EMC kompatibilitu pri podstatne nižších intenzitách polí, ako určuje vyhláška).

IV.

METODIKA MERANIA

Žiadame, aby pri vykonávaní a kontrole objektivizácie elektromagnetického poľa uplatnená norma STN EN 50492/ A1 - Základná norma na miestne meranie intenzity elektromagnetického poľa na expozíciu ľudí v blízkosti základňových staníc. Pri jej nerešpektovaní dochádza k skresľovaniu informácií o skutočných emisiách neionizovaného žiarenia zo zdrojov elektromagnetického žiarenia. Žiadame otvoriť k tejto problematike odbornú diskusiu. Preukázaný je vysoký rozptyl a nepresnosť (chyba až 46 percent a viac) u meraných hodnôt. Požadujeme uplatniť požiadavku na on line kontrolné merania v blízkosti základňových staníc, uvádzanie obmedzujúcich podmienok pre prevádzku a povinnosť označiť kritické miesta s vysokou expozíciou, príp. ďalšie opatrenia.

Z Á V E R

Žiadame, aby Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky zmenilo vyhlášku č. 534/2007 Z. z. a uviedlo ju do súladu so súčasnými poznatkami vedy o vplyve fyzikálnych, chemických a biologických faktorov na verejné zdravie, ako to ministerstvu ukladá § 4 ods. 1 písm. d) zákon č. 355/2007 Z. z.

15.novembra 2017

Zoznam príloh:

1. **Európska akadémia pre environmentálnu medicínu EUROPAEM - "EMF GUIDELINE 2016" pre prevenciu, diagnostiku a liečbu zdravotných problémov a ochorení, súvisiacich s elektromagnetickými poľami. EUROPAEM SMERNICE PRE EXPOZÍCIE EMP v slovenskom a anglickom jazyku.**
2. *List ÚVZ SR, Hlavného hygienika SR, prof. MUDr. Ivan Rovný, PhD., MPH zn.: OOFŽP/2182/2016 zo dňa 29.03.2016*
3. *List ÚVZ SR, Hlavného hygienika SR, Mgr. RNDr. MUDr. Ján Mikas, PhD. zn. OLP/102/2017 zo dňa 11.01.2017*
4. *List MZ SR, Riaditeľa odboru verejného zdravotníctva, Mgr. Tomáš Kúdela zn.: Z08627-2017-OVZ zo dňa 22.02.2017*
5. *List MDVRR SR, Oblastného hygienika Bratislava, zn.:07810/2016/D401-ÚVHR/04329 zo dňa 22.01.2016*
6. *List MDVRR SR, Mgr. Martin Kóňa, MBA, vedúci odboru komunikácií zn.: 14406/2016/A231-OK/26782 zo dňa 26.04.2016*
7. Odporúčania

Výzvu na novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 534/2007 Z. z. zo 16. augusta 2007 o podrobnostiach o požiadavkách na zdroje elektromagnetického žiarenia a na limity expozície obyvateľov elektromagnetickému žiareniu v životnom ako aj súvisiacich predpisov v oblasti ochrany zdravia a životného prostredia ku dňu 15.11.2017 podporili:

1. **MUDr. Eva Karpátová**, Bellova 4, 831 01 Bratislava, e-mail: eva.karpatova@gmail.com
2. **Doc. Ing. Igor Belyaev, DrSc.**, vedúci Laboratória rádiobiologie, Ústav experimentálnej onkológie, Biomedicínske centrum, Slovenská akadémia vied (ÚEO BMC SAV), Dúbravská cesta 9, 945 05 Bratislava, e-mail: igor.beliaeve@savba.sk
3. **O.I. za reguláciu vysielateľov**, kontaktné osoby: MUDr. Peter Bandura, Botanická 6, 08001 Prešov, PhDr. Judita Čechová, Gorkého 3, 08001 Prešov, e-mail: juditace@gmail.com
4. **Ing. Pavel Belluš**, autorizovaný inžinier pre telekomunikačné stavby, Hlavatého 2, 811 03 Bratislava, e-mail: pavel.bellus@gmail.com
5. **Prof. MUDr. Ján Jakuš, DrSc.**, vedúci Ústavu lekárskej biofyziky JLF UK v Martine, Malá Hora 4,036 01 Martin, e-mail: jakus@jfmed.uniba.sk
6. **Doc. Viera Jakušová, PhD. MPH**, Ústav Verejného zdravotníctva JLF UK v Martine, Malá Hora 4, 036 01 Martin
7. **Prof. Ing. Rene Hartánský, PhD.**, Fakulta elektrotechniky a informatiky STU v Bratislave, Ilkovičova 3, 812 19 Bratislava 1, e-mail: Rene.Hartansky@stuba.sk
8. **Doc. JUDr. Ing. Branislav Cepek, PhD**, vedúci Oddelenia správneho práva, finančného práva a environmentálneho práva, ÚVP, Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Tomášikova 20, 821 02 Bratislava, e-mail: branislav.cepek@paneurouni.com
9. **Prof. MUDr. Jana Jurkovičová, CSc.**, prednostka Ústavu hygieny LF UK Bratislava, Špitálska 26, 813 72 Bratislava, e-mail: jana.jurkovicova@fmed.uniba.sk
10. **Prof. MUDr. Ľudmila Ševčíková, CSc.**, zástupca prednostky Ústavu hygieny LF UK Bratislava, Špitálska 26, 813 72 Bratislava, e-mail: ludmila.sevcikova@fmed.uniba.sk
11. **Doc. MUDr. Kvetoslava Rimárová, CSc., mim. prof.**, Ústav verejného zdravotníctva a hygieny LF UPJŠ, ul. Šrobárova 2, 040 23 Košice, e-mail: kvetoslava.rimarova@upjs.sk
12. **Prof. Ing. Ladislav Janoušek, PhD.**, Katedra teoretickej elektrotechniky a biomedicínskeho inžinierstva, Elektrotechnická fakulta, Žilinská univerzita v Žiline, Univerzitná 8215/1, 010 26 Žilina, e-mail: ladislav.janusek@fel.uniza.sk
13. **Prof. Ing. Igor Baláž**, ÚEF FEI STU, Ilkovičova 3, 812 19 Bratislava, e-mail: balaz.igor@gmail.com

14. **Mgr. Michal Teplan, PhD.**, Ústav merania, SAV, Dúbravská cesta 4, 841 04 Bratislava, e-mail: *Michal.Teplan@savba.sk*
15. **Prof. RNDr. Ing. Ivan Bajla PhD.**, Ústav merania, SAV, Dúbravská cesta 4, 841 04 Bratislava, e-mail: *icko.bajla@gmail.com*
16. **Ing. Ján Maňka, CSc.**, Ústav merania, SAV, Dúbravská cesta 4, 841 04 Bratislava, e-mail: *jan.manka@savba.sk*
17. **Ing. Jiří Tobola**, senior RF špecialista, Baničova 18, 010 15 Žilina, e-mail: *tobola@esab.sk*
18. **MUDr. Mgr. Art. Barbora Tobolová Art.D.**, neurológ, Amstetten, Rakúsko
19. **Ing Jozef Pavlík**, generálny riaditeľ, Inštitút elektronických komunikácií, VÚS n.o., Zvolenská cesta 20, 974 05 Banská Bystrica, e-mail: *jozefpavlik@vus.sk*
20. **Prof. Ing. Ivan Frollo, Dr.Sc.**, Ústav merania SAV, Drotárska cesta 4, 841 04 Bratislava, e-mail: *umerollo@savba.sk*
21. **Ing. Viera Tomanová, PhD.,MBA**, komisárka pre deti, Úrad komisára pre deti, Odborárske nám.3, 811 07 Bratislava, e-mail: *komisar@komisarpredeti.sk*